

Stichting Pensioenfonds APF

3e kwartaal 2021

Het doel van de **reo**® (responsible engagement overlay)* service is om bedrijven te stimuleren hun handelswijze met betrekking tot ESG (milieu, maatschappij en goed bestuur) te verbeteren. Dit doen wij door ondernemingen waarin onze klanten zijn belegd aan te spreken (engagen) op ESG-kwesties. De focus ligt op het verbeteren van het beleggingsresultaat op lange termijn. Wij willen bedrijven helpen om commercieel succesvoller te worden door op een veiligere, schonere en meer verantwoorde wijze te werken. Zo zijn bedrijven ook beter gepositioneerd om met ESG-risico's en -kansen om te gaan.

Het meest recente rapport van de Intergouvernementele Werkgroep inzake klimaatverandering (IPCC) heeft nog eens duidelijk gemaakt dat er dringend doortastende maatregelen tegen de klimaatverandering moeten worden genomen. De baanbrekende studie, die de secretaris-generaal van de VN "een code rood voor de mensheid" heeft genoemd, waarschuwt dat we op korte termijn het risico lopen de internationaal overeengekomen drempel van 1,5°C boven het pre-industriële niveau te overschrijden. Als de uitstoot van koolstof en andere broeikasgassen de komende decennia niet snel en drastisch wordt teruggedrongen, zullen de doelstellingen van de overeenkomst van Parijs onbereikbaar worden.

Wij blijven aanzienlijke middelen besteden aan onze engagementinspanningen op het gebied van klimaatverandering, met name via samenwerkingsverbanden met beleggers, om zo ondernemingen ertoe aan te zetten de meest ambitieuze emissiereductiepaden te volgen. Wij blijven de hoop koesteren dat een drastische vermindering van de uitstoot de temperatuurstijging kan helpen stabiliseren.

Tot slot willen wij onze lezers eraan herinneren dat wij deel hebben uitgemaakt en deel zullen blijven uitmaken van de collectieve stem van de beleggers die de regeringen oproepen om visionair en ambitieus te zijn in de manier waarop zij de komende COP26-onderhandelingen in Glasgow aanpakken. Krachtige actie is nu essentieel om de wereld op weg te helpen naar een stabiel klimaat en een gezondere planeet.

Bepalen van best practices voor het beheer van fysieke klimaatrisico's

Samenwerking tussen beleggers

BMO Global Asset Management heeft zich aangesloten bij beleggers die samen een vermogen van US\$ 10 biljoen vertegenwoordigen om contact op te nemen met 50 bedrijven in sectoren als voeding, consumentengoederen en transport, die in hoge mate blootstaan aan klimaatverandering en waarin onze verwachtingen ten aanzien van het beheer van fysieke klimaatrisico's zijn uiteengezet. Dit ging gepaard met een nieuw rapport, gepubliceerd door de Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC), 'Building Resilience to a Changing Climate', waarin de standpunten van beleggers over best practices op dit gebied worden uiteengezet.

The four key areas for action highlighted in this publication are:

- De vier belangrijkste actiegebieden die in deze publicatie worden belicht, zijn:
- een kader voor klimaatgovernance op te zetten waarin fysieke risico's en kansen worden afgewogen tegen overgangsrisico's;
- Uitvoering van risico- en opportuniteitsbeoordelingen inzake het fysieke klimaat;
- het ontwikkelen en uitvoeren van een strategie voor het opbouwen van klimaatbestendigheid; en

De staalindustrie koolstofvrij maken

Samenwerking tussen investeerders

De staalindustrie is van groot belang voor de decarbonisatieagenda, omdat deze zowel de koolstofarme overgang ondersteunt als een emissie-intensieve sector is. De onzekerheid over de ontwikkeling van koolstofarme technologie en de hoge kapitaalkosten voor de toepassing ervan zijn twee belangrijke punten die vaak door bedrijven in de sector worden genoemd.

De Institutional Investors Group on Climate Change heeft deze uitdagingen onderkend en heeft een groep beleggers, waaronder BMO GAM, bijeengebracht om een netto nul-staalstrategie te ontwikkelen. In een speciale publicatie, Global Sector Strategies: Investor interventions to accelerate net zero steel, wijst de investeerdersgroep op een aantal belangrijke maatregelen die de staalbedrijven in de toekomst zouden moeten nemen, waaronder investeringen in emissiearme staalproductiecapaciteit die gebruik maakt van groene waterstof en/of koolstofafvang- en opslagtechnologie. Anderzijds roept de strategie ook op tot systematische betrokkenheid van investeerders bij de staalwaardeketen, bijvoorbeeld om downstreamklanten te betrekken bij de aankoop van "groen" staal, om de technologische vooruitgang te versnellen.

Engagement voor "net zero"

In de aanloop naar COP26 blijven wij ons engagement op het gebied van klimaatverandering toespitsen op de doelstelling om tegen 2050 wereldwijd een netto-uitstoot van broeikasgassen van nul te bereiken, in overeenstemming met de doelstelling om de gemiddelde temperatuurstijging tot 1,5 graden Celsius te beperken.

Wij verwachten dat de analyse van netto-nulafstemming de diepere integratie van klimaatrisico's en -kansen in beleggingsportefeuilles zal ondersteunen, door het gebruik van nieuwe gegevensreeksen en analysetechnieken. De nadruk op betrokkenheid die uit de tot dusver ontwikkelde methodologieën naar voren komt, zal een verdere impuls geven aan het rentmeesterschap van beleggers, met name buiten de Climate Action 100+-ondernemingen die al intensief in de gaten worden gehouden. Hoewel het belangrijk is bedrijven aan te moedigen een 'net zero'-ambitie te formuleren, heeft dit op zichzelf weinig waarde zonder een robuuste implementatiestrategie. Een belangrijk kader hiervoor is de Climate Action 100+ Net Zero Company Benchmark, waarin de verwachtingen op het gebied van best practices worden uiteengezet - inclusief het vaststellen van net-zero-doelstellingen voor de korte en middellange termijn, de uitvoering van de strategie en het toezicht op klimaatmaatregelen door het bestuur.

Ten slotte moeten inspanningen om lacunes in de gegevens aan te pakken, onder meer via onze deelname aan de jaarlijkse non-disclosure-campagne van het CDP, bijdragen tot een betere informatieverstrekking door bedrijven. Dit mede voortbouwend op de vooruitgang die is geboekt door de taskforce voor klimaatgerelateerde financiële informatieverstrekking.

Chinese oliemultinationals bundelen krachten om methaanemissies aan te pakken

Samenwerking met de industrie

Methaanemissies zijn momenteel de op één na grootste oorzaak van de opwarming van de aarde. Deze emissies, die een aanzienlijk opwarmingspotentieel hebben, zijn afkomstig van een reeks antropogene en natuurlijke bronnen, waaronder de energiesector - voornamelijk de verbranding van olie, aardgas, steenkool en biobrandstoffen. De emissies blijven hoog, aangezien het een uitdaging blijft om snel en op grote schaal bestrijdingsopties ten uitvoer te leggen. Hoewel methaan doorgaans minder aandacht krijgt dan kooldioxide, zal het terugdringen van methaanemissies van cruciaal belang zijn om de ergste gevolgen van klimaatverandering te voorkomen.

In dit verband zijn wij blij met de "**China Oil and Gas Enterprises Methane Emissions Control Alliance**", die gezamenlijk is opgezet door de olie- en gasexploratie- en productie-grootmachten **PetroChina**, **Sinopec** en **CNOOC**, met vier andere ondernemingen uit de sector, waaronder **China Resources Gas**, als oprichtende leden. De alliantie zal China helpen bij zijn inspanningen om zijn koolstofneutrale doelstelling voor 2060 te halen.

Nieuwe overeenkomst ter bescherming van werknemers in de kledingindustrie in Bangladesh

Samenwerking met meerdere belanghebbenden

In augustus 2021 kwamen internationale merken, vakbonden en de kledingindustrie van Bangladesh samen om het **Internationaal Akkoord voor gezondheid en veiligheid in de textiel- en kledingindustrie** ("Internationaal Akkoord") tot stand te brengen. In de aanloop naar de ondertekening van dit initiatief hebben we negentien bedrijven aangeschreven die ondertekenaars waren van het oorspronkelijke **Bangladesh Akkoord over brand- en bouwveiligheid** dat in 2013 werd gelanceerd, vlak na de instorting van de Rana Plaza-fabriek. We vroegen bedrijven om hun commitment aan het Accord-model opnieuw te bevestigen.

De nieuwe overeenkomst verbindt zich ertoe de nadruk te leggen op het gezondheids- en veiligheidsprogramma in Bangladesh, en een geloofwaardig nalevings- en verantwoordingsmechanisme op te zetten voor de hele sector. Ook is het de bedoeling het model van de internationale overeenkomst uit te breiden tot andere regio's, de arbitrageprocedure voor de handhaving van de voorwaarden van de overeenkomst te stroomlijnen, en de werkings sfeer van de overeenkomst uit te breiden met zorgvuldigheid op het gebied van de mensenrechten.

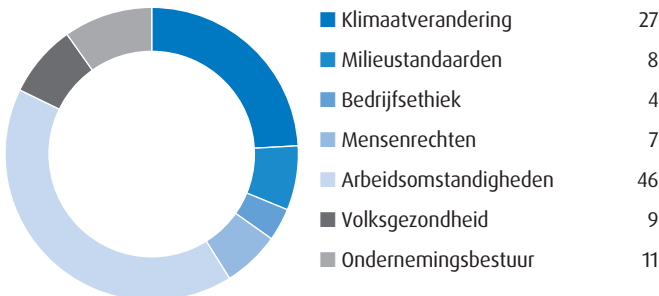
Aantal aangesproken ondernemingen dit kwartaal

Engagements	Aangesproken ondernemingen	Behaalde milestones	Aantal landen
88	60	24	14

Engagement naar regio

Aangesproken ondernemingen naar onderwerp**

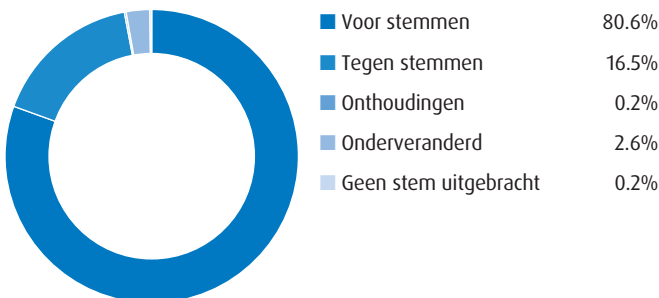

Behaalde milestones naar onderwerp

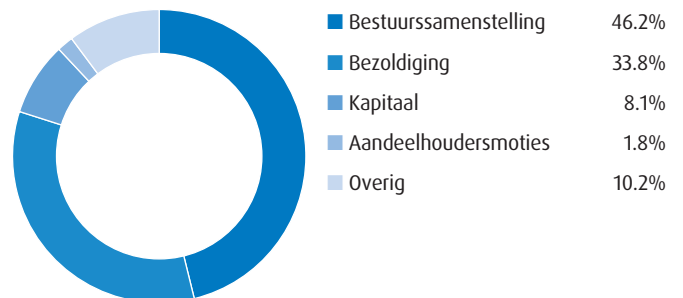

Stemresultaten:***

Aantal AVA's	289
Aantal stemmen	2667

Stemmen tegen en onthoudingen naar onderwerp

* reo® wordt toegepast op €414.439billion beheerd vermogen per 30 juni 2021.

** Bedrijven kunnen zijn aangesproken op meer dan een onderwerp.

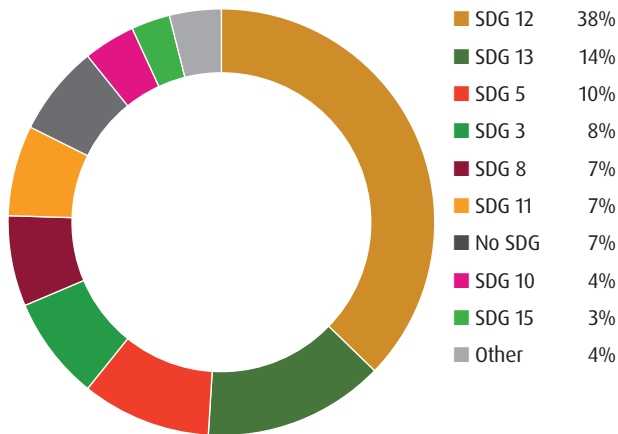
*** Dit verslag is opgesteld met behulp van gegevens die zijn verstrekt door een externe aanbieder van het elektronisch stemplatform. De statistieken zijn exclusief stemmingen met nul aandelen en herinschrijvingen. Vergaderingen/stemmingen/voorstellen/ worden geacht niet in stemming te zijn gebracht indien: de stembiljetten zijn verworpen door stemgerechtigde tussenpersonen (bv. indien de nodige documenten (zoals volmachten, bevestiging van de uiteindelijke gerechtigde, enz.) niet aanwezig waren); geïnstrueerd als "Niet stemmen" (bv. op aandelenblokkerende markten); of geen instructie hebben gekregen. In het verleden behaalde resultaten mogen nietgezien worden als een indicatie van toekomstige resultaten. Beurs- en valutaschommelingen betekenen dat de waarde van en de inkomsten uit beleggingen in het Fonds niet gegarandeerd zijn. Zij kunnen zowel dalen als stijgen en u kunt uw inleg verliezen.

Engagements en Sustainable Development Goals (SDGs)

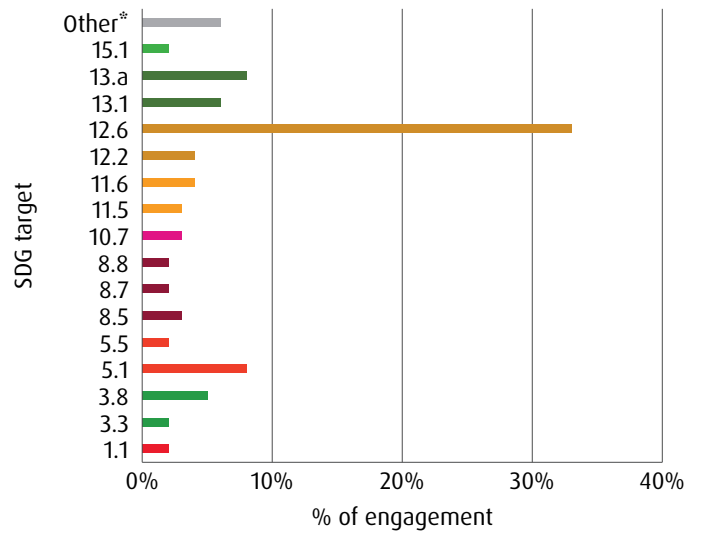
De 17 doelstellingen voor duurzame ontwikkeling (SDG's) zijn ontwikkeld door de VN en bedrijfstakoverkoepelende stakeholders, met het oog op het opstellen van een routekaart naar een duurzamere wereld.

Wij gebruiken de gedetailleerde onderliggende SDG-doelstellingen om de engagementdoelen per bedrijf te bepalen, waar relevant, en om de positieve maatschappelijke en milieugevolgen van engagement te verwoorden. Engagements worden systematisch op doelniveau vastgelegd, om een grotere nauwkeurigheid en een grotere impact mogelijk te maken.

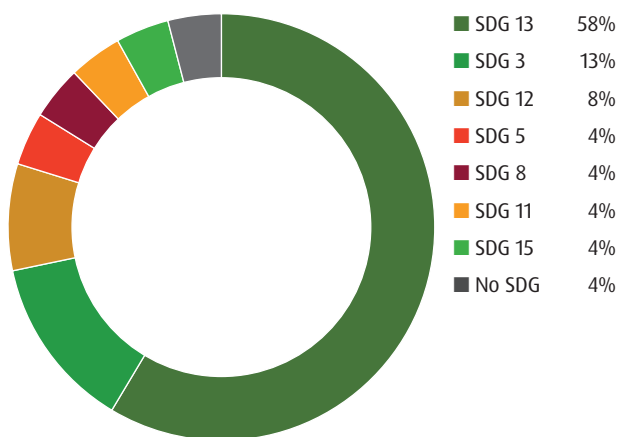
Engagement SDG niveau

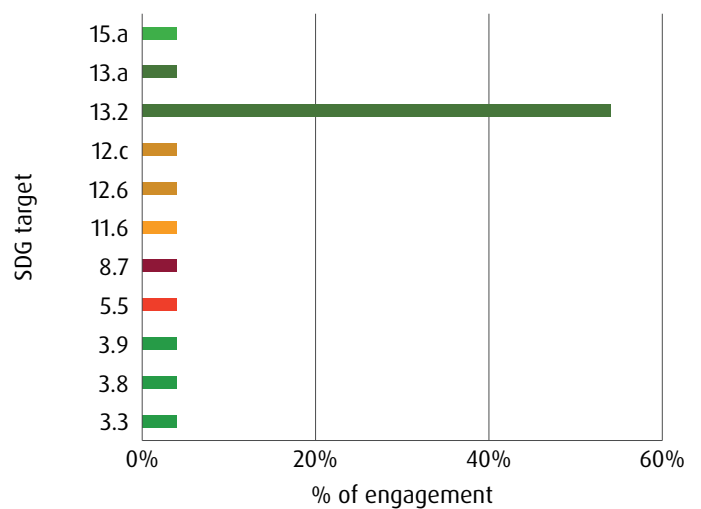
Engagement onderliggende SDG doelstelling

Milestone SDG niveau

Milestone onderliggende SDG doelstelling

*Other vertegenwoordigt SDG subdoelen die minder dan 2% van de relevante SDG uitmaken.

Engagement casestudy

Naam: Eli Lilly & Co	Land: VS	Sector: Gezondheidszorg
Prioriteitsbedrijf: ✓	ESG-risicoscore: 	Reactie op engagement: Goed
Thema: Volksgezondheid	Onderwerp: Toegang tot zorg	
SDG: 3.8		

Achtergrond

Eli Lilly is een van de grootste farmabedrijven van de wereld en heeft een marktkapitalisatie van circa USD 230 miljard. Hoe de onderneming omging met informatievervalsing en de toegang tot geneesmiddelen is ons de afgelopen paar jaar steeds meer zorgen gaan baren. Voor de farmasector is dit in onze ogen een zeer materiële kwestie. Na de publicatie van de 2018 Access to Medicine Index (ATMI) van de Access to Medicine Foundation, waarin Eli Lilly op de laatste plaats eindigde, hebben we besloten ons engagement met de onderneming op te voeren.

Actie

We onderkennen nog altijd de waarde van engagement met Eli Lilly, zowel samen met andere beleggers als een-op-een. In november 2020 namen we deel aan zo'n gezamenlijke call over onder andere toegang tot geneesmiddelen en werden we aangenaam verrast door de deelname van het pas benoemde hoofd ESG Strategy bij Eli Lilly. We hadden het over de uitbreiding van de toegang tot insuline tegen de achtergrond van de coronapandemie, waaronder de introductie van het Lilly Insulin Value Program in april 2020. Amerikanen konden ongeacht of ze verzekerd waren hun maandelijkse insuline krijgen, voor maar \$ 35. We hebben de gelegenheid aangegrepen om de onderneming te stimuleren om met maatstaven te komen aan de hand waarvan we toegang tot geneesmiddelen-initiatieven beter kunnen beoordelen. Na deze gezamenlijke call hebben we ook nog persoonlijk met het hoofd ESG Strategy gesproken. We hebben in dat gesprek onze complimenten overgebracht voor de inspanningen op het gebied van toegang en betaalbaarheid van insuline, maar ook onze zorg uitgesproken over de slechte prestatie in de ATMI, en gewezen op het reputatierisico van niet transparant zijn over toegang tot geneesmiddelen. In de meest recente bijeenkomst kregen we te horen dat Eli Lilly nu serieus overweegt om bij te dragen aan het proces van gegevensverzameling voor de eerstvolgende ATMI. Dat zou de geloofwaardigheid van het concern ten goede komen.

Oordeel

De aanstelling van een hoofd ESG Strategy heeft vanuit het perspectief van toegang tot geneesmiddelen zonder meer een positieve verandering in gang gezet bij Eli Lilly. De onderneming heeft de verslaglegging al verbeterd, niet alleen over dit onderwerp maar ook over andere materiële zaken. Wij hopen dat deze grotere bereidheid om transparant te zijn zich vertaalt naar een betere reputatie en een hogere plek op de volgende ATMI-ranglijst. Bovendien kan Eli Lilly door de toegang tot geneesmiddeleninitiatieven te blijven versterken duidelijker de afstemming op Sustainable Development Goal (SDG) 3 – Goede gezondheid en welzijn – voor het voetlicht brengen.

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

 Laag

 Matig

 Bovengemiddeld

 Hoog

Bijlage

SDG	Doel	Samenvatting doel
■ SDG1	1.1	Tegen 2030 extreme armoede uitroeien voor alle mensen wereldwijd, die met minder dan \$1,25 per dag moeten rondkomen.
■ SDG3	3.1	Tegen 2030 de globale moedersterfte terugdringen tot minder dan 70 per 100.000 levendgeborenen.
■ SDG3	3.3	Tegen 2030 een einde maken aan epidemieën zoals aids, tuberculose, malaria en verwaarloosde tropische ziekten, alsook hepatitis, door water overgebrachte ziekten en andere overdraagbare ziekten bestrijden.
■ SDG3	3.8	Zorgen voor een universele ziekteverzekering, met inbegrip van de bescherming tegen financiële risico's, toegang tot kwaliteitsvolle essentiële gezondheidszorgdiensten en toegang tot de veilige, doeltreffende, kwaliteitsvolle en betaalbare essentiële geneesmiddelen en vaccins voor iedereen
■ SDG3	3.9	Tegen 2030 in aanzienlijke mate het aantal sterfgevallen en ziekten verminderen als gevolg van gevaarlijke chemicaliën en de vervuiling en besmetting van lucht, water en bodem.
■ SDG5	5.1	Een einde maken aan alle vormen van discriminatie jegens vrouwen en meisjes, overal.
■ SDG5	5.5	Verzekeren van de volledige en doeltreffende deelname van vrouwen en voor gelijke kansen inzake leiderschap op alle niveaus van de besluitvorming in het politieke, economische en openbare leven.
■ SDG7	7.2	Tegen 2030 in aanzienlijke mate het aandeel hernieuwbare energie in de globale energiemix verhogen.
■ SDG8	8.5	Tegen 2030 komen tot een volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor alle vrouwen en mannen, ook voor jonge mensen en personen met een handicap, alsook een gelijk loon voor werk van gelijke waarde.
■ SDG8	8.7	Onmiddellijke en effectieve maatregelen nemen om gedwongen arbeid uit de wereld te helpen, een einde te maken aan moderne slavernij en mensensmokkel en het verbod en de afschaffing van de ergste vormen van kinderarbeid veiligstellen, met inbegrip van het rekruteren en inzetten van kindsoldaten, en tegen 2025 een einde stellen aan kinderarbeid in al haar vormen.
■ SDG8	8.8	De arbeidsrechten beschermen en veilige en gezonde werkomgevingen bevorderen voor alle werknemers, met inbegrip van migrantenarbeiders, in het bijzonder vrouwelijke migranten, en zij die zich in preciaire werkomstandigheden bevinden.
■ SDG10	10.2	Tegen 2030 de sociale, economische en politieke inclusie van iedereen mogelijk maken en bevorderen, ongeacht leeftijd, geslacht, handicap, ras, etniciteit, herkomst, godsdienst of economische of andere status.
■ SDG10	10.7	Een ordelijke, veilige, regelmatige en verantwoordelijke migratie en mobiliteit van mensen mogelijk maken, ook via de implementatie van geplande en degelijk beheerde migratiebeleidslijnen.
■ SDG11	11.5	Tegen 2030 het aantal doden en getroffen personen aanzienlijk verminderen en in aanzienlijke mate de rechtstreekse economische impact op het bruto binnenlands product terugschroeven dat veroorzaakt wordt door rampen, met inbegrip van rampen die met water verband houden, waarbij de klemtoon ligt op het beschermen van de armen en van mensen in kwetsbare situaties.
■ SDG11	11.6	Tegen 2030 de nadelige milieu-impact van steden per capita reduceren, ook door bijzondere aandacht te besteden aan de luchtkwaliteit en aan het gemeentelijk en ander afvalbeheer.
■ SDG12	12.2	Tegen 2030 het duurzame beheer en het efficiënte gebruik van natuurlijke hulpbronnen realiseren.
■ SDG12	12.6	Bedrijven aanmoedigen, in het bijzonder grote en transnationale bedrijven, om duurzame praktijken aan te nemen en duurzaamheidsinformatie te integreren in hun rapporteringscyclus.
■ SDG12	12.c	Inefficiënte subsidies voor fossiele brandstoffen die afval producerende consumptie aanmoedigen rationaliseren, door storende marktinvloeden uit de wereld te helpen, in overeenstemming met de nationale omstandigheden, ook door het belastingstelsel te herstructureren en deze schadelijke subsidies te laten uitdoven, waar deze bestaan, waarbij rekening wordt gehouden met de specifieke noden en omstandigheden in de ontwikkelingslanden en waarbij de mogelijke negatieve invloeden worden geminimaliseerd op hun ontwikkeling op een manier die de armen en de getroffen gemeenschappen beschermt.
■ SDG13	13.1	De veerkracht en het aanpassingsvermogen versterken van met klimaat in verband te brengen gevaren en natuurrampen in alle landen.
■ SDG13	13.2	Maatregelen inzake klimaatverandering integreren in nationale beleidslijnen, strategieën en planning.

Bijlage

SDG	Doel	Samenvatting doel
■ SDG13	13.a	De verbintenis uitvoeren die door de ontwikkelde landen in het kader van het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake Klimaatverandering genomen werd omtrent de doelstelling om tegen 2020 gezamenlijk jaarlijks \$ 100 miljard bijeen te brengen uit allerlei bronnen, om tegemoet te komen aan de behoeften van de ontwikkelingslanden in de context van aanzienlijke mitigatieacties en van transparantie inzake implementatie, en om door deze kapitalisatie het Groene Klimaatfonds zo snel mogelijk volledig operationeel te maken.
■ SDG15	15.1	Tegen 2020 het behoud, herstel en het duurzaam gebruik van terrestrische en inlandse zoetwaterecosystemen en hun diensten waarborgen, in het bijzonder bossen, moeraslanden, bergen en droge gebieden, in lijn met de verplichtingen van de internationale overeenkomsten.
■ SDG15	15.a	Financiële hulpbronnen mobiliseren en aanzienlijk verhogen vanuit allerlei bronnen om de biodiversiteit en de ecosystemen te vrijwaren en op duurzame wijze te gebruiken.
■ SDG16	16.b	Bevorderen en afdwingen van niet-discriminerende wetten en beleidslijnen voor duurzame ontwikkeling.